

4. Ушинський К. Д. Про сімейне виховання. Упоряд. О.Т. Губко. К. : Радянська школа, 1974. 152 с.

Наталія ШОЛОЙКО

ЗАГАЛЬНОДИДАКТИЧНІ ПРИНЦИПИ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАРМАЦЕВТІВ

Сьогодні як ніколи раніше якість людських ресурсів в значній мірі визначається рівнем їхньої професійної культури, організаційно-управлінської зокрема. Реалізація професійних завдань потребує наявності у майбутніх фахівців фармації сукупності управлінських компетентностей, що забезпечують виконання дій з аналізу виробничої ситуації, формулювання цілей і альтернативних способів їх досягнення; вибору оптимального рішення; організації роботи колективу виконавців реалізації прийнятого рішення; контролю та корекції вирішення тощо. У зв'язку з цим існує необхідність провести пошук і систематизацію необхідних принципів формування організаційно-управлінської культури майбутніх фармацевтів, спроможних розв'язувати проблеми сьогодення. Принципи навчання у різних авторів відрізняються за змістом, підходами, класифікаціями. Так, Я. Коменський було визначено такі основні принципи: наочність, доступність, систематичність, послідовність, доступність, міцність засвоєння знань (Коменський, 1955); С. Гончаренком актуалізовано основні сучасні принципи навчання: науковості, природовідповідності, зв'язку змісту і методів навчання з національною культурою і традиціями; свідомості й активності; систематичності, наочності, доступності, індивідуалізації процесу навчання; уважного вивчення інтересів, здібностей, нахилів здобувачів освіти тощо (Гончаренко, 1997).

Учені О. Падалка, А. Нісімчук, І. Смолюк, О. Шпак та ін. класифікують принципи на: традиційні (принцип використання досягнень сучасної науки й техніки; принцип систематичності й послідовності викладання навчального матеріалу; принцип зв'язку навчання з життям, принцип урахування вікових та індивідуальних особливостей) і нетрадиційні (принцип демократизації навчання; диференціації навчального процесу; оптимізації освітнього процесу, принцип нетрадиційності системи навчання та інші) (Падалка, Нісімчук, Смолюк, Шпак, 1995). Професійна підготовка майбутніх магістрів фармації ґрунтується на загальновідомих дидактичних принципах, розглянутих у наукових працях Ю. Бабанського, С. Гончаренка, М. Фіцули, В. Ягупова та ін. (Бабанський, 1977; Гончаренко, 1997; Фіцула, 2002; Ягупов, 2002). Ними адаптовано провідні принципи до системи вищої освіти, на яких ґрунтується і також підготовка майбутніх фахівців фармації:

принцип науковості змісту і методів освіти є одним із головних у дидактиці й вимагає відповідності їх сучасному розвитку науки і техніки, що зумовлює їх введення до навчальних програм знань із різних галузей науки; це, в свою чергу, зумовлює посилені вимоги до змісту кожного заняття і, відповідно, створює сприятливі умови для всебічного розвитку особистості; у основі лежить об'єктивна закономірність: наукова картина світу, яка є наслідком засвоєння наукових знань про світ, може бути сформованою лише на основі системних наукових знань про природу, суспільство і психіку людини; принцип науковості має низку вимог до освіти й методів навчання: до змісту навчання мають входити тільки достовірні факти й істини, провідні, визначальні наукові теорії, не допускається будь-яке їх спотворення; спирається на об'єктивні наукові факти, поняття, закони, теорії; наближається до розкриття сучасних досягнень і перспектив розвитку у подальшому (Гончаренко, 1997; Ягупов, 2002);

принцип доступності основною вимогою має врахування реальних, фізичних та вікових можливостей здобувачів освіти; але це не означає, що зміст освіти має бути

спрощеним, полегшеним, досить легким; як свідчить досвід, це буде знижувати інтерес та мотивацію до навчання (Кайдалова, 2010);

принцип систематичності й послідовності зумовлює формування компетентностей (знань, умінь і навичок) у відповідній системі, в певному порядку, коли кожен елемент логічно пов'язаний з іншим; реалізується у навчальних програмах, підручниках, посібниках та у викладанні навчальних дисциплін, коли з опорою на досягнення сучасної науки, передовий вітчизняний та зарубіжний досвід, автори обирають найбільш раціональну для певного періоду систему навчання і послідовність вивчення дисциплін, а також навчального матеріалу всередині однієї навчальної дисципліни; послідовність у навчанні вказує на необхідність такого вивчення навчального матеріалу, коли наступне спирається на попереднє і, в свою чергу, логічно визначає подальший шабель пізнавальної роботи (Гончаренко, 1997; Психологія : Словарь, 1990);

принцип практичної спрямованості підготовки ґрунтується на тісному зв'язку теорії з практикою, основним положенням має формування високої наукової культури майбутньої професійної діяльності;

принцип ступеневості освіти заснований на тому, що ступені вищої фармацевтичної освіти пропонувано розглядати цілісно на етапах додипломної та післядипломної підготовки, здобуття другої вищої освіти, підвищення кваліфікації, стажування тощо;

принцип індивідуалізації ґрунтується на індивідуальному підході в освіті, враховує рівень підготовленості, особистісні здібності і якості; передбачає індивідуальне виконання завдань, проведення консультацій, активізацію розумової діяльності кожного здобувача;

принцип диференціації розглядають як випадок індивідуалізації навчання, звернений на реалізацію індивідуального підходу до окремих груп людей; основна мета диференціації – сприяти створенню умов для всебічного розвитку особистості з урахування її задатків, можливостей, інтересів.

Застосування виокремлених принципів необхідне для отримання позитивної динаміки зміни рівня професійної культури, узгодження її розвитку з розвитком галузі. Професійний розвиток майбутніх фахівців через активну діяльність здійснюється в професійному та особистісному вимірах; особливе значення для магістрів фармації має прийняття рішень, планування, алгоритми розв'язання проблемних ситуацій, усе це веде до отримання високих результатів професійної діяльності; зазвичай такі професійні якості забезпечує фахова підготовка й підвищення кваліфікації.

Список використаних джерел

1. Бабанский Ю. К. Оптимизация процесса обучения : Общедидактический аспект. М. : Педагогика, 1977. 254 с.
2. Гончаренко С. У. Український педагогічний словник. К. : Либідь, 1997. 376 с.
3. Избранные педагогические сочинения / Я. А. Коменский ; под. ред. А. А. Красновского. М., 1955. 650 с.
4. Кайдалова Л. Г. К. Професійна підготовка майбутніх фахівців фармацевтичного профілю у вищих навчальних закладах. Монографія. НФаУ, 2010. 411с.
5. Падалка О. С. Педагогічні технології / [О. С. Падалка, А. М. Нісімчук, І. О. Смолюк, О. Г. Шпак]. К., 1995. С. 21–23.
6. Психологія : Словарь / Под ред. А. В. Петровского, М. Г. Ярошевского. 2-е изд. М., 1990. 494 с.
7. Фіцула М.М. Педагогіка: Навчальний посібник для студентів вищих педагогічних закладів освіти. К., 2002. 528с.

Андрій КРАВЧЕНКО

**КОМУНІКАТИВНА ВЗАЄМОДІЯ КУРСАНТІВ ВІЙСЬКОВОГО ЗАКЛАДУ
ОСВІТИ У ПЕРВИННІЙ ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ
ЯК ПЕДАГОГІЧНА ПРОБЛЕМА**

Згідно з пріоритетними напрямками, визначеними у Національній стратегії розвитку освіти, інноваційні методолого-теоретичні перетворення в педагогічній науці вносять фундаментальні зміни до організації, структури і змісту комунікативної взаємодії в усіх навчально-виховних закладах, особливо військових. Від рівня підготовки військового фахівця насамперед залежить зміцнення міжнародного авторитету держави, успішність здійснення Збройними Силами заходів із захисту держави, миротворчих місій, формування позитивного іміджу нашої країни.

Актуальність формування комунікативної взаємодії у первинній професійній підготовці полягає в тому, що у цей період вибудовуються основи професіоналізму майбутнього офіцера, розвивається креативність та оперативність мислення, почуття власної і людської гідності, потреби фахової самоосвіти упродовж життя, а отже, сприяє формуванню вільного, повноправного професіонала і громадянина України та світу.

Формування комунікативної взаємодії курсантів у вищому військовому навчальному закладі передбачає внесення конструктивних змін до первинної професійної підготовки, що зумовлено необхідністю модернізації системи навчання і виховання майбутніх офіцерів Збройних Сил України, вдосконалення компетентності командирів та науково-педагогічних працівників військового навчального закладу, наповнення їхньої практичної діяльності гуманним інноваційним змістом.

Аналіз результатів навчально-виховної роботи закладів освіти Міністерства оборони України та проведений пілотажний експеримент (І. С. Мар'єнко) засвідчили, що рівень підготовленості курсантів з комунікативної взаємодії не повною мірою відповідає сучасним вимогам до військової служби та виконання навчально-бойових завдань, зокрема 57,3 % їх не володіють достатніми для цього компетентностями, знаннями, вміннями та навичками.

Більшість офіцерів військового вишу в своїй професійній діяльності застосовують переважно загальні методи та використовують масові заходи виховної роботи, не зважаючи на соціальні зміни та вимоги часу, без урахування індивідуальних потреб і прагнень курсантів. Командири та викладачі не підготовлені до педагогічно доцільного здійснення і проектування розвитку системи відносин курсантів, їхньої професійної і міжособистісної взаємодії. Це призводить до значних прогалин у навчально-виховній роботі, коли головна увага приділяється лише підтриманню зовнішньої авторитарної військової дисципліни, не враховуючи внутрішню сферу в формуванні військового фахівця. Відсутність професійних психолого-педагогічних знань щодо комунікативної взаємодії призводить до зниження загального рівня вихованості та навченості курсантів, а також зумовлює формування неправильного уявлення про подальшу професійну діяльність у військах.

Виникає необхідність виявлення закономірностей, сутності і специфіки процесу формування комунікативної взаємодії у первинній підготовці військовослужбовців — «курсант-курсант», «командир-курсант», «викладач-курсант» — і дослідження наукових основ цього процесу.

Практичне вивчення стану комунікативної взаємодії у сучасному військовому виші виявило недоліки організації цього процесу під час первинної професійної підготовки: